

Sygnatura akt III APz 7/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak /spr./

Protokolant: ***insp.ds.biurowości Beata Tonak***

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2016 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Ł. Ł. i A. A.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. Oddział (...) w C.

o zadośćuczynienie

na skutek zażalenia powódki A. A.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 28 stycznia 2016 r. sygn. akt VII P 32/15

w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych i skazania na grzywnę

postanawia:

oddalić zażalenie.

	SSA Wiesława Stachowiak	
--	-------------------------	--

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu w Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie VII P 32/15 z powództwa Ł. Ł., A. A. przeciwko (...) Bank (...) w C. o zadośćuczynienie, postanowieniem z 28 stycznia 2016 roku cofnął zwolnienie od kosztów przyznane powódce postanowieniem z 8 grudnia 2014 roku (pkt 1) oraz skazał powódkę na grzywnę 500 zł. (pkt 2).

Powódka zaskarżyła postanowienie wnosząc zażalenie.

Żaląca zarzuciła naruszenie:

a) art. 102 ust 1 i art. 110 z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, poprzez cofnięcie przyznanego powódce zwolnienia od kosztów sądowych, w sytuacji gdy w całości spełnione są warunki zwolnienia tj. powódka nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku koniecznego dla utrzymania siebie i jej rodziny i okoliczności te nie przestały istnieć w toku postępowania;

b) art. 111 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, poprzez skazanie powódki na grzywnę w wysokości 500,00 zł., w sytuacji gdy brak jest okoliczności uzasadniających twierdzenie, że powódka świadomie i celowo podała nieprawdziwe informacje ubiegając się o zwolnienie od kosztów sądowych.

Powódka wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 110 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd cofa zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli okazało się, że okoliczności, na podstawie których je przyznano, nie istniały lub przestały istnieć. W obu wypadkach strona obowiązana jest uiścić wszystkie przepisane opłaty oraz zwrócić wydatki, jednakże w drugim wypadku sąd może obciążyć stronę tym obowiązkiem także częściowo, stosownie do zmiany, jaka nastąpiła w jej stosunkach. W takim wypadku stosuje się przepis art. 111.

Stanowi on w ust. 1, że stronę, która uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie świadomego podania nieprawdziwych okoliczności, sąd, cofając zwolnienie, skazuje na grzywnę w wysokości do 1.000 złotych. Niezależnie od obowiązku uiszczenia grzywny strona powinna uiścić wszystkie przepisane opłaty i pokryć obciążające ją wydatki.

W toku procesu powódka dwukrotnie złożyła oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

Zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych zostało powódce przyznane w oparciu o informacje zawarte w oświadczeniu z 13 listopada 2014 roku. Powódka wskazała, że nie posiada jakichkolwiek nieruchomości, oszczędności, papierów wartościowych, ani przedmiotów wartościowych (powyżej 10.000 zł.). Skarżąca podała, że źródło utrzymania jej i męża stanowi świadczenie chorobowe przyznane powódce w wysokości 1.943,89 zł.

Kolejne oświadczenie powódka złożyła 27 lipca 2015 roku. Wynika z niego, że A. A. jest użytkownikiem wieczystym działki, zabudowanej budynkiem mieszkalnym w stanie surowym, otwartym o wartości 70.000 zł. Skarżąca jest posiadaczem rachunku walutowego z saldem na dzień 24 lipca 2015 roku 1.946,14 USD. Córnica powódki złożyła pismem oświadczenie, załączone do akt, że środki na rachunku należą do niej.

Skarżąca posiada nadto 500 akcji banku (...) S.A. o wartości 14.335 zł. (przyjmując kurs z 24 lipca 2015 roku).

Powódka jako załącznik do oświadczenia przedstawiła wykaz ruchomości, które posiada, obejmujący sprzęt audio – wideo oraz sprzęt kuchenny, na łączną wartość ok. 6.100 zł.

Dochód za ostatnie 12 miesięcy netto powódki i jej męża wyniósł blisko 50.000 zł. (19.706,78 zł. z tytułu zatrudnienia, 7.762,52 zł. z tytułu świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz 22.505,37 zł. z tytułu sprzedaży akcji).

Wśród zobowiązań skarżąca wymieniła pożyczkę z zakładowego fundusz świadczeń socjalnych (400 zł. miesięcznej raty), kredyt hipoteczny (1.658,68 zł. miesięcznej raty), kredyt odnawialny na rachunku z limitem 30.000 zł. oraz kartę kredytową.

Powódka wymieniła wydatki na utrzymanie z tytułu opłat za media, telefon, ubezpieczenie, oraz kosztów ubioru, żywności i leczenia (ok. 2700 zł.).

Sąd Okręgowy uznał, że powódka, znając obowiązek uiszczenia wpisu sądowego przy wniesieniu pozwu oraz kolejnych opłat sądowych, świadomie i celowo nie ujawniła wszystkich istotnych dla oceny sytuacji okoliczności, uzyskując w ten sposób w oparciu o nieprawdziwe dane zwolnienie od kosztów. Wobec ujawnionych faktów zwolnienie to należało cofnąć, uznając, że okoliczności, na podstawie, których przyznano powódce zwolnienie od kosztów sądowych, nie istniały.

Ponadto, cofając zwolnienie od kosztów sądowych przyznane na podstawie świadomie podanych przez stronę nieprawdziwych okoliczności, sąd - wobec katerycznego brzmienia przepisu art. 111 ust. 1 zd. 1 u.k.s.c. – miał obowiązek ukarać stronę grzywną.

Kwestionując rozstrzygnięcie powódka podniosła w pierwszej kolejności, że rozbieżności w złożonych oświadczeniach należy potraktować jako przeoczenia związane z ogromnym stresem, z jakim wiąże się dla niej niniejsze postępowanie. Skarżąca podkreśliła, że nie było jej zamiarem ukrycie jakichkolwiek informacji dotyczących stanu majątkowego.

Ponadto skarżąca wskazała, że obecnie utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych (ostatnia płatność wyniosła 851.63 zł.). Mąż powódki nadal nie pracuje, jest zarejestrowany jako bezrobotny bez prawa do zasiłku. Na rachunku walutowym w USD brak jest środków pieniężnych. Ze względu na konieczność ponoszenia bieżących kosztów utrzymania i leczenia powódka zmuszona była do sprzedaży akcji banku (...) S.A

Skarżąca wskazała również, że nie posiada rzeczy ruchomych o znacznej wartości. Sąd I instancji wskazując, iż łączna wartość ruchomości powódki to ok. 6000 zł. pominął, że w przeważającej części jest to sprzęt z początków poprzedniej dekady nie przedstawiający większej wartości. Ewentualna sprzedaż ruchomości w celu pozyskania środków pieniężnych jest w praktyce niemożliwa do zrealizowania.

Dokonując oceny zaskarżonego orzeczenia Sąd Apelacyjny uznał, że okoliczności powołane przez skarżącą w zażaleniu a dotyczące jej aktualnego stanu majątkowego, są bezprzedmiotowe.

Sąd I instancji uznał, że przyznane powódce zwolnienie od kosztów sądowych nastąpiło w oparciu o okoliczności, które nie istniały. Powódka 13 listopada 2014 roku złożyła nieprawdziwe oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

Sąd I instancji prawidłowo zastosował art. 110 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Ustawodawca użył w tym przepisie tym alternatywę łączną. Oznacza to, że Sąd ma obowiązek cofnięcia zwolnienia od kosztów sądowych w przypadku zaistnienia choćby jednej z przesłanek wymienionych w zdaniu pierwszym art. 110 u.k.s.c.

Choć rację ma skarżąca podważając ustalenia Sądu I instancji w zakresie posiadanych przez nią ruchomości, to niewątpliwie jednak żaląca nie zawarła w pierwszym oświadczeniu informacji o przysługującym jej prawie użytkownika wieczystego gruntu wraz z własnością posadowionego na nim budynku oraz o akcjach banku (...) S.A.

Nie jest przy tym istotne, że wspomniany budynek jest w stanie surowym, otwartym i nie nadaje się do zamieszkiwania. Ocena jaki wpływ okoliczność ta ma na sytuację majątkową strony należy bowiem do Sądu. Podobnie pod rozwagę Sądu powódka powinna poddać fakt, że ma co prawda rachunek walutowy, ale środki na nim zgromadzone nie były jej własnością. Skarżąca fakty te zataiła.

Zaznaczyć należało, że w przypadku wyjścia na jaw, iż choćby tylko część okoliczności, które były podstawą do zwolnienia od kosztów sądowych, nie istniała, to i tak będzie to skutkowało cofnięciem zwolnienia od kosztów w całości, w konsekwencji również w całości strona będzie obciążona obowiązkiem uiszczenia przepisanych opłat oraz wydatków. Jest to swoistego rodzaju sankcja za nielojalne postępowanie strony wobec sądu (Koszty postępowań sądowych pod red. Jacka Ignaczewskiego, wydawnictwo C.H. Beck 2008, str. 445).

Wobec powyższego Sąd I instancji był zobligowany do cofnięcia przyznanego powódce zwolnienia od kosztów sądowych. Zaskarżone postanowienie w punkcie 1 jest zgodne z prawem.

Ponadto, Sąd Apelacyjny nie uznał za przekonującą argumentacji skarżącej, jakoby powodem pominięcia wszystkich wymienionych okoliczności dotyczących stanu jej majątku, był stres związany z procesem.

Pierwsze oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania powódka złożyła na wezwanie Sądu. Powódce został wyznaczony 7 dniowy termin na dokonanie czynności. Żaląca nie znalazła się zatem w sytuacji, która ją zaskoczyła i zmusiła do działania pod presją czasu, bądź innych okoliczności. Przyjmując co do zasady za

wysoce prawdopodobne, że udział w procesie jest dla powódki znacznym obciążeniem psychicznym, nie można jednak stwierdzić, że jest to okoliczność usprawiedliwiająca podanie niepełnych danych. Trudno byłoby również uznać za zgodne z doświadczeniem życiowym, że w wyniku stresu i z przeoczenia powódka pominęła akurat okoliczności świadczące o jej większym stanie posiadania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, powódka świadomie podała nieprawdziwe okoliczności, na podstawie których uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych. Sąd I instancji miał zatem obowiązek skazać powódkę na grzywnę w myśl art. 111 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zaskarżone postanowienie jest prawidłowe także i w punkcie 2.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne.

	SSA Wiesława Stachowiak	
--	-------------------------	--